

Dissertatio medica de glycyrrhiza ... / praeside G.W. Wedelio.

Contributors

Schmid, Johann Andreas, 1697-1728.
Wedel, Georg Wolfgang, 1645-1721.
Universität Jena.

Publication/Creation

Jenae : Literis Krebsianis, [1717]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/vv5vz8v7>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

Handwritten text at the top of the page, including "No. 2" and "No. 3" written in reverse.

A. N. 3.

B N. 7.

A N. 2.

B N. 6.

A N. 4.

B N. 8.

2. D. B. V.

DISSERTATIO MEDICA
DE

GLYCYRRHIZA,

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,

D O M I N O

GVILIELMO HENRICO,

DVCE SAXONIÆ, IVLIACI, CLIVIÆ, MONTIVM, ANGARIÆ,
WESTPHALIÆ ET RELIQVA,

PRÆSIDE

GEORGIO WOLFFGANGO WEDELIO,

HEREDITARIO in Schwarzka /

MEDICINÆ DOCTORE, COMITE PALATINO CÆSAREO, SACRÆ
CÆSAR. ET CATHOL. MAIEST. AC

SERENISSIMORVM SAXONIÆ DVCVM CONSILIARIO ET ARCHIATRO, THEORETICES
PROFESSORE PVBLICO ORDINARIO,

PATRONO AC PRÆCEPTORE, OMNI PIETATIS CVLTV,
AD VRNAM VSQVE COLENDO,

PVBLICÆ PHILIATORVM DISQVISIONI SVBIECTA
AB AVTORE RESPONSVRO

IOHANNE ANDREA SCHMIDIO,

HELMSTADIENSI,

Ad d. Octobr. MDCCXVII.

IN AVDITORIO MEDICO,
HORIS CONSVETIS.

IENÆ, LITERIS KREBSIANIS.

DEO
ET
PATRIAE.

27091

A. Ω.

Qvod si inter signa bonitatis alicuius rei referri meretur laus diuturna ac constans, quam per multorum seculorum decursum conseruauit: dulcia nullis esse postponenda facile patebit. Quando enim Deus ter optimus maximus Israelitis amœnitatem & vbertatem regionis, quam occupaturi erant, explicare voluit, deprehendimus illud factum esse per sequentia verba: Judæos talem regionem esse expugnatu- ros, quæ lacte atque melle abundaret.

Veteres ethnici & ex horum numero imprimis illi, qui componendis carminibus operam dederunt, non verebantur affirmare, Deos suos hominum instar nutrirî, illis vero cibi, potusque loco nectar & ambrosiam, id est dulcissima quæuis, attribuebant. Quantis laudibus illa a medicis, tum antiquis, tum recentioribus, ob virtutem quam in morbis debellandis exercent, extollantur, inspectio librorum quemuis docebit.

Cum ergo tanta veneratione ab artis medicæ antistiti- bus excepta sint, ac adhuc potior pars mortalium illa præ-

aliis auide desideret, nemo mirabitur dulcia me quoque in sui considerationem rapuisse. Horum campum percurren-
ti, statim GLYCYRRHIZA se mihi obtulit, cuius dulcedinem nulli vegetabilium cedentem, virtutesque egregias vltiori disquisitione dignas esse, quilibet mecum fatebitur. Huic vero negotio expediendo cum impar sim, summum imploro numen, velit hisce conatibus adspirare, ac quod viribus meis deest, diuina sua gratia largiter supplere.

CAPVT I.

DE NOMINE, PATRIA, DIFFERENTIA, DE- FINITIONE.

Quis ignorat plantas non raro a botanicis nominibus ornatas fuisse talibus, quæ defumebantur ab earum adiunctis, proprietatibus & accidentibus? Prout scilicet verbi gratia figura herbæ erat comparata, vel particulæ illius sapidæ fibrillas linguæ afficiebant, aut vires eius ad hunc vel illum morbum specificè sanandum faciebant: imo etiam a patria & modo crescendi nomina sortiebantur, vt alia silentii peplo inuoluam. Notissimis hæc licet sint accensenda, ac quamplurimis exemplis dictorum veritas roborari possit, vnicum tamen ast. luculentissimum producere placet huius rei testimonium, radicem scilicet, cuius historiam in præfenti dissertatione contexere nobis proposuimus, quæ ob insignem dulcedinem, qua gustatus organon afficit, GLYCYRRHIZA vt vocetur, digna est iudicata. Quilibet enim, vel leuiter cognitione linguæ Græcæ imbutus, facillime poterit perspicere, nomen istud conflatum esse ex τὸ γλυκὺς, & ῥίζα, ideoque vocem hanc nihil aliud denotare, quam γλυκεῖαν ῥίζαν, siue *dulcem radicem*, quam composito nomine γλυκῆν ῥίζαν dixere.

Vna vero sic statim patet, Græcos nomen imposuisse, & sic dubio procul inuentores fuisse, id quippe nomen in alias linguas traductum est. Latini enim, vt *Celsus* binis locis, & *Scribonius Largus* sua lingua eandem denotarunt, radicem dulcem merito nominantes. Imò videtur primitus *Scythica* potius dicta, ipso *Theophrasto* teste, ita vt origo *Scythiæ* & *Ponto* debeatur, hinc diuisim radix dulcis dicta, tandem in vnum nomen coaluit. Confirmat hanc originem *Dioscorides*, & *Celso* recte audit *radix Pontica*, idemque *Scribonius Largus* in descriptione *mithridatii* confirmat, dosi consimili assignata. Satius vero sit, præuio *Dioscoride* vocem *glycyrrhizæ* omnium frequentissime occurrere, præ *Latina* & reliquis, nisi quod ex ignorantia seculorum detorta hæc vox legatur in *liquiritiam*, cum apud medicos quosdam, tum maxime apud *pharmacopœos*. Præter allegata verò nomina etiam aliis gaudebat, appellabatur enim *ἀδύσος*, quia *Scythæ* ea vtentes plures dies potu carere poterant: *γλυκύφυτον* etiam audiebat, vti autor modo allegatus fidem facit; ab artis nostræ fundatore *γλυκύμη* denominabatur, testante id in lexico *Galeno*. Tacemus alias obscuriores appellationes ex nothis *Dioscoridis* huc repetendas, nec recensebimus detorsiones, quas *glycyrrhizæ* vox apud alias nationes est passa. Sufficiet nobis radicem nostram a Germanis *Lacrischen Holz* & *Süß-Holz* appellari.

Nec in homonymia explananda opus est occupari, neque enim attinet *glycyfidem* huc pertrahere, quæ *prœoniæ* nomen est, nec *polypodium*, ob suæ quoque radicis dulcedinem, siquidem vsus abludit.

Abundant hac radice omnes fere *Europæ* regiones, imo nec *Asia* & *America* illius defectum deplorare necessum habent. In *Hispania* imprimis circa *Saragossam* & *Bayonnam* maxima eius copia prouenit, vnde ob præstantiam in *Galliam* transmittitur, vti *Pometus* in *hist. general. des Drogues* refert, cum longe præstantior sit illa, quæ in non-

nullis Galliae Narbonensis locis sponte oritur, uti prope
 Lateram oppidum, referente *Morisono* in *histor. plantar.* nec
 non illa quae frequenter prouenit circa pagum Vic, prout
 testatur *Magnolus* in *botanico Monspel.* Seritur quoque Pon-
 tefracti in comitatu Eboracensi & Worcksopi in Nottingha-
 mia, fidem facientibus *Raio* in *histor. plantar.* & *Morisono*
 loco citato. Quanta eius copia quotannis in Franconia,
 praecipue in territorio Bambergensi, ex agris eruatur, quan-
 taque moles succi inde parati ab incolis vendatur, est no-
 tissimum. Tanta enim copia huius radicis terra repleta est,
 ut *Baubinus* in *histor. plant.* existimet, Bambergensem a-
 grum solum vniuersae Germaniae satis glycyrrhizae suppeditare
 posse. Idem etiam citato loco asserit, haud exiguum
 eiusdem numerum Fullaci in Carinthia prodire. Nec Ita-
 lia copioso prouentu huius plantae destituitur; in Apulia
 enim, praesertim mons Gargano tantam quantitatem illius
 largitur, ut succus exinde confectus & in pastillos conden-
 satus ad alias regiones, asserente *Mathiolo* in *commentar.*
ad Diosc. possit mitti. Praestantissimam in Cilicia, vel, uti
 in aliis codicibus manuscriptis legitur, Sicilia, prouenire
 ex *Plinii historia naturali* nobis constat. Plantam quo-
 que nostram eundo versus Thraciam atque Constantino-
 polin in viis passim visui se offerre scribit *Anguillara*, refe-
 rente id *Camerario* in *hort. medic. & philos.* Graeciam sili-
 quosam glycyrrhizam alere testatur *Volckamerus* in *Flor.*
Norib. eandemque ex Candia, vna cum succo expresso Ve-
 netias transferri ex *Valentini Museo museor.* discimus.
 Theophrastum si audiamus, illa etiam circa Maotidem pa-
 ludem crescit, nec minus in Cappadocia & Ponto, prout
 nos *Dioscorides* docet. Eandem copiosissime germinantem
 in sylvula ad fluiuium Halyn obseruauit generosus & mul-
 tarum rerum experientia clarus vir *D. Augerius a Busbeck*,
 quemadmodum de eo testatur *Camerarius* citato loco. Ad-
 di potest Antiochena illa, quam glycyrrhizam spinosam ap-
 pellat

pellat *Lobelius adversar. fol. 406.* Ex Canariensibus insulis radicem dulcem Hollandiam transferri ex *Hermanni cynosur. mat. med. patet.* Nouus orbis qui plurimis medicamentis, imprimis plantis pharmacopœas hortosque botanicorum impleuit, iisdem nouam glycyrrhizæ speciem obtulit, cuius descriptionem atque figuram, qui cupit, in *Muntingii naauwkeurige beschryving der aardgewassen* poterit considerare.

Quid frequentius est in botanicis, quam plantas videre vno nomine gaudentes, diuersam tamen faciem, si non quoad totum, saltem quoad partem referentes. Prout enim cœli clima, terræque fœcunditas variant, & illæ diuersæ ut plurimum apparent. Idem fatum & glycyrrhiza nostra subire necessum habuit, alia enim figura gaudet *siliquosa*, in nostris terris proueniens, alia prædita est *Pontica*, quam *Dioscorides* descripsit, alia conspicitur *Americana*, & adhuc sub alia figura apparet *silvestris*. Differentiam hanc sensim atque sensim suboluerunt botanici, quamobrem duorum generum plantam nostram esse primitus asseruerunt, quia illis tantum *siliquosa*, ac ista cum capite echinato nota erant. His vero duabus speciebus successu temporis a recentioribus botanicis binæ reliquæ species sunt additæ, nempe illa quæ audit glycyrrhiza *silvestris*, cuius descriptionem *Baubinus* suppeditat, sed huic plantæ nomen istud minus recte impositum esse iam dudum *Simon Pauli* in *quadripartito botanico* demonstrauit.

Altera species est ista, quæ a *Muntingio* glycyrrhiza *Americana* spicata denominatur. Nascitur hæc in calidis campestribusque imprimis *Misticæ* inferioris locis & appellatur ab incolis noui orbis çeçepatli *Acatlanensis*, *charapuehari*, *Xocxopatli*, nec desunt qui illam *Querambeni* vocant, prout fidem facit *Nardus Antonius Recchus*, in *thesaur. rer. medicar. nou. Hispan. Lib. 7. cap. 38. p. 241.* vbi etiam aliqualem huius plantæ descriptionem subiungit, ampliorem vero, accuratiorem & clariorem suppeditat *Muntingius* l. c.

Hanc excipit iam veteribus cognita species, quæ communiter audit glycyrrhiza capite echinato, hæc vero a recentioribus, vti *Morifono*, *Stiffero*, Professore quondam Helmstadiensi celeberrimo in *botanica curiosa*, *Knauthio* & aliis ad onobrychides refertur, quare etiam a duobus primo loco nominatis autoribus appellatur onobrychis flore cœruleo, siliiculis hirsutis seu asperis ad imum platani pilulæ modo iunctis. Distinguitur hæc a reliquis radicis dulcis speciebus capite suo echinato, quod forsan *Plinio* occasionem dedit scribendi, glycyrrhizam etiam ex numero illarum esse plantarum, quæ foliis spinosis ornatae comparent. Cum vero hic error a *Stapelio* in *commentar. ad Theophrast.* ac *Salmasio* in *Plinian. exercit. in Solini Polyhistorum* solidissime sit refutatus, nihil de illo erit amplius monendum.

Mentio quoque hoc loco facienda esset spinosæ illius Antiochenæ glycyrrhizæ, cuius *Lobelius* l. c. meminit, quam tanquam peculiarem speciem allegant. Cum vero non credam illam a specie, quam modo recensuimus, diuersam esse, quia nullus neque veterum, neque recentiorum botanicorum huius plantæ, vtpote a se visæ, mentionem facit, cur entia & hoc loco præter necessitatem multiplicaremus? Sistam potius quartam plantæ nostræ speciem iam dictam, quæ glycyrrhiza siliquosa appellatur, item Germanica vulgaris, & adhuc exactius & specialius a patria Bambergensis denominatur. Hæc enim cum in officinis nostratibus fere vnice occurrat, ac præ cæteris vsurpetur, potissimum dissertationis nostræ erit subiectum; quare eius definitionem sequentibus inclusam verbis hic sistam: glycyrrhiza siliquosa est planta leguminosa, erecta seu non scandens, prædita flore papilionaceo, siue tetrapetalo irregulari racemoso, dilute cœruleo, singularibus trifolii bituminosi floribus simili, ex cuius calice surgit pistillum, quod deinde transit in siliquam læuem, vncialem, aut biuncialem, compressam, erectam, bivaluem, in qua conseruantur semina

DE GLYCYRRHIZA.

mina parua, reniformia, compressa, dura, tria, aut quatuor; foliis lentiscinis in alam fraxini instar dispositis, seu coniugatim costæ mediæ adhærentibus, excepto vno ad extremum longo & impari, quorum singularia minora per ambitum integra, atrouirentia, modice viscosa dum adhuc tenera sunt, sapore acerbo & subacido gaudentia, stipite aliquantisper dulci, subhirsuto nonnihil purpurascente; radice sarmentosa repente, digiti crassitie, colore intus buxæo, foris nigricante, sapore melleo, dulcissimo, aliquantulum in recessu subacri, odore tenui aromatico.

Talem faciem præ se fert planta nostra, si a capite ad calcem illam lustremus, quoad radicem, stipitem, folia, flores, seminaque, quando externam tantum eius faciem consideramus; iucundiora vero spectacula visui se offerunt, si radicis particulæ oculo armato subiiciuntur, tunc enim structura eius curatius inspicere potest, id quod experiebamur, cum hunc in finem particulæ quædam Franconicæ, vide fig. A 1. 2. 3. 4. & Hispanicæ, vid. fig. B. 5. 6. 7. 8. (plura enim genera in nostras terras non perferuntur) a nobis microscopio essent subiectæ. Earum quædam num. 1. 2. & num. 5. 6. sectæ sunt secundum crassitiem, siue latitudinem; reliquæ vero num. 3. 4. & num. 7. 8. secundum longitudinem. Porro num. 1. 5. & 3. 7. erant siccæ; num. 2. 6. autem & 4. 8. humectatæ. Siue illas, siue has intueremur, iucundissimum vidimus spectaculum, quod tamen, quia vna particula a microscopio non capiebatur, nec artifex poterat, nec laboris impatiens voluerat, per partes schema coniungere & delineare, oculis lectorum sistere non possumus. Necessum enim habuimus minimas, easque extremas fere radicis particulas eligere, vt vno intuitu obiectum exhiberetur: neque tamen iustam eius magnitudinem in ære damus.

Franconica ergo fig. A num. 1. sicca & num. 2. humectata ex puncto eccentrico emittit strias siue radios, in illa mi-

nus, in hac magis, nigricantes, versus circumferentiam latiores cum interstitiis. Hispanica fig. B. num. 5. sicca & num. 6. humectata, similiter magis & minus nigricantes offert radios, sed magis eccentricos & a linea recta plus deflectentes, quia hac longe sicciore erat, quam Franconica, & inde ut in aliis quibusdam radicibus & plantis fieri solet, secundum partes interiores magis contorta fit; quamvis & illud aliquid conferre possit, quod radices illæ in fasciculos ligantur & contorquentur. In omnibus autem illis fig. A. num. 1. 2. & B. num. 5. 6. apparent maculæ minores & maiores, longe tamen distinctiores in Hispanica quam Franconica, quæ nihil aliud esse videntur, quam tubuli & canales, in quibus ipse succus concretus, in maiori vel minori quantitate, continetur. Imo vna quævis illarum striarum refert congeriem & certam seriem tubulorum, prout sculptor in num. 1. & 2. quodammodo expressit, sed in num. 5. & 6. non semper attendit. Illarum plures in humectata num. 6. habent circellos, qui forte indicant firmiores tubulos. Porro quædam sunt coloris nigricantis, aliæ paulo dilutionis, prout vel succi perfectioris plenæ sunt, vel maiorem illius habent copiam. Nonnullæ etiam in num. 2. sunt rupturæ, quarum vestigia quædam observantur in num. 1. Cortex sicca Franconicæ num. 1. est rugosus, Hispanicæ vero num. 5. lævior; humectatæ autem Franconicæ num. 2. lævior est cortex, sed Hispanicæ num. 6. fit rugosus & tandem a medulla recedit, quod diversæ conditioni, utriusque radicis & corticis speciatim tribuendum esse putamus; licet crederem si longiori tempore Hispanica humectaretur, rugas istas se magis explicaturas. Particulæ reliquæ num. 3. 4. & 7. 8. secundum longitudinem scissæ voto nostro ex asse non respondent: cum satis appareat cultrum minus acutum fuisse adhibitum, & sectionem reciprocando peractam, hinc tot venæ vel lineæ interruptæ & turbato ordine positæ. Aliquid nihilominus videmus in num. 4. 7. 8. scilicet lineas ple-

plerasque in rectum procedere; licet nihil alienum a radice nostra credamus, præter tubulos rectos eosque ampliores extrauafatum quoque interdum dari succum, eumque peculiare constituere finis. Iterum vero ad oculum constat Hispanicam vtramque plus possidere coloris nigricantis præ Franconicam.

Ex his rite pensitatis colligimus, Hispanicam plus succi præstantioris continere, quam Franconicam, quia id indicat ocularis non duntaxat inspectio, sed & ipse effectus. Si enim alias de Franconica radice necessum est cuidam composito quatuor admiscere uncias, dux de Hispanica idem præstabit. Imo si sumantur duo frustra eiusdem præcise longitudinis & crassitie, apparebit Hispanicam, quamuis longe ficiorem, pondere nihilominus aliquot granorum Franconicam superare.

Tanta vero velocitate illa, tam supra quam infra terram regerminat, vt singulis tribus vel quatuor annis, collectionem radicum in eodem agro de nouo instituere ac sufficientem glycyrrhizæ copiam reperire incolæ possint, quæ operatio quomodo in Franconia perficiatur, nos docet *Baubinus in hist. plant.* sequentibus verbis: *Sulcus longus nempe per totum agrum ducitur, duos fere pedes latus, profundus tres aut quatuor dodrantes; sic maiores radices eximunt, relinquunt minores.*

Sic ex terra eruta radix pro duplici scopo dupliciter conseruatur, vel enim nondum exsiccatam, vel ficcã asseruare student. Illa arenæ committitur, in qua ad sex circiter menses ab omni labe immunis permanet; cauendum vero, ne extremitates eius aeri liberiori exponantur, vel pluuia aut grando accedat, cellæ quoque vinariz non est committenda. Cum enim hæc loca ordinariè exhalationibus madidis sint referta, humiditate sua radices inficere solent, quo factò corruptionem subeunt. Quamprimum autem vnica particula hocce malo est affecta, tota radix, nisi præcaueatur, sphacelo corripitur, morbusque ab vna ad aliam transit, do-

nec totus fasciculus hocce contagioso quasi malo imbuatur & ad vsum medicum ineptus reddatur. Cum vero recens non per tale temporis spatium, quali opus est in pharmacopœis, asservari possit, illam sequentem in modum exsiccant. Discindunt radicem per longitudinem, deradunt corticem aliquantisper, illamque postea calori hypocaufti committunt, ubi partes humidæ mediante calore ex radicibus expelluntur, quo factò per biennium salua atque integra existit, supradictis tamen cautelis probe obseruatis, quæ si negligantur, sicca quoque glycyrrhiza corrumpi potest æque ac illa, quæ adhuc humida permanfit.

Quia autem radices interdum eiusmodi, quæ nullius sunt pretii, nihilominus a lucri cupidis hominibus venduntur, selectus sedulo erit instituendus, quod vt felicius succedat, signa malignitatis ac bonitatis suppeditabimus. Recens ergo si experatur glycyrrhiza, eligenda est illa, quæ rugis destituitur, crassitie vnus digiti, in superna parte rubicunda, intus vero colorem auri imitans, aut buxei coloris, saporis dulcis amœni, & quæ facile discindi potest; contra ea illa est reiicienda, in qua color notatur cinereus, cuiusque decens non est magnitudo. Ex siccis radicibus illæ cæteris erunt anteponendæ, quæ intus colore flauo superbiunt, ac ad debitam siccitatem sunt redactæ; cauendum interea est, ne reiectanea sphacelo correpta, colore nigricante se manifestantia, sarcinæ glycyrrhizam continenti inserta nobis simul vendantur.

CAPVT II.

DE

TEMPERIE ET VIRIBVS GLYCYRRHIZÆ.

ARduis olim negotiis annumeratum fuisse intimiora plantarum rimari, & latitantes in iisdem virtutes e latebris suis eruere, exinde patere poterit, quod veteres

existimauerint, in hominis potestate non situm esse abdita stirpium naturas facultatesque inuestigare ac perspectas habere, quare alii Ifidi, alii Apollini, alii aliis idolis gloriam inuentæ & fundatæ medicinæ tribuere solebant. Felicitiora sane nostra sunt tempora, licet enim a priori non semper exactissime vires plantæ alicuius definiri possint; ex sic dictis tamen primis, secundis & tertiis qualitatibus, de simplicis cuiusdam medicamenti virtutibus iudicium haud contemnendum licebit pronuntiare, id quod, radicis nostræ exemplo facile demonstrabimus, in illa enim singula momenta temperiem virtutesque eius indicant.

Colorem in ea offendimus flauum, qui præuio ipso *Theophrasto Paracelso* debetur sulphuri flauo, & mercurio dulci. *3. philos. Tr. 2. c. 6. p. m. 42.* & Excellentissimo *D. Preside* nostro autore in *Amenitatibus materiae medicae*, testis est sulphuris actiui ac eminenter præsentis, tum quantitate, tum qualitate & motu, vnde temperiem in glycyrrhiza adesse calidam facile erit iudicare.

Odore alias plantæ sapore dulci constantes fere ordinarie destituuntur, cuius causa, secundum *Theophrastum de caus. plant. l. 6. cap. 22.* ex eo deriuanda venit, quod fuccus eorum crassior, sit ac terrestrior. Nostra vero, imprimis si blande fricetur, odorem quendam aromaticum, acoro vero haud dissimilem, de se spirat, ex quo etiam deduci poterit, radicem dulcem caliditatem quandam in sinu fouere.

Sed adhuc magis in cognitionem virium glycyrrhizæ deducimur, quando tertium sensum, saporem nempe, consulimus. Hic enim non vt visus organon solam superficiem corporum, nec vt odor partes exhalabiles tantum sub examen reuocat, sed eorum minima diiudicat ac ad intima penetrat. Eo enim ipso dum mediantibus papillis nerveis linguæ deprehendimus dulcedinem in radice nostra absconditam esse, potissimæ eius virtutes, quæ nempe cum reliquis dulcibus illi communia sunt, simul nobis notæ redduntur. *Illarum rationes vt eo melius suppeditari possint, in particulas*

culas, ex quibus glycyrrhiza composita est, & rationem dulcedinis inquirendum erit. Hac vero de quaestione valde discrepantes primo intuitu apparent, licet reuera non sint, autorum sententia, quæ si seorsim adducuntur, huic negotio expediendo non pares sunt, coniunctim autem considerata omne negotium expediunt, id quod singulas ponderando facillime apparebit. Elementari philosophiæ qui nomina dederunt, calido & humido probe inter se proportionatis dulcedinem adscribunt. Ab his autem, licet rem acu tetigisse sibi videantur, fundamentum rei non est explanatum, quia neque ostendunt, quomodo sensus dulcedinis in nobis excitetur, nec quibusnam ex particulis ista, quæ talem sensationem in nobis producant, sint conflata, sed tantum causam, quæ dulcedinem generat, enarrant. Quomodo vero illæ particulæ se habeant, quæ linguæ nostræ sensum dulcedinis imprimant, omnium optime ex *Democriti* sententia & illorum, qui ex recentioribus suas partes tuentur, scriptis deriuari potest. Quando enim in medium ab illis proferenda est causa dulcedinis, allegant particulas rotundas, linguam non exigua voluptate inungentes, siue organo maxime proportionatas ac æquabiliter sensum attingentes, & rem in nostra planta ita se habere microscopii ope detegere mihi licuit, nam circelli illi nigricantes, qui in fig. A. num. 1. & 2. & in fig. B. num. 5. & 6. obseruari possunt, nihil aliud sunt, quam particulæ illæ dulces, a quibus tanta amœnitate gustus organon afficitur. Ex quibus vero principiis rotunda illa corpuscula conflata sint, cum sensuum ope enotare nemo queat; ad analysin chemicam, quæ clavis instar abdita naturæ arcana referat, mihi confugiendum erat. Instituebam hanc in rem experimentum, quod *D. Præses* iam ante aliquot annos orbi erudito, in solidissimo tractatu de *theoria saporum* inscripto, communicauit, quod tale est: ℞. glycyrrhizæ concisæ q. v. v. g. ℥j. ij. vel plures, inde illas retortæ vitreæ, destillentur hinc per horas circiter

ter octo, quo facto obtinemus spiritum acidum, quippe qui sali tartari affusus cum eodem efferuescit, hocce spiritu per filtrationem depurato, in filtro remanet oleum foetidum, crassum, instar olei tartari, cum quo & eius spiritu, & oleum & spiritus glycyrrhizæ quoad vires conuenit. Caput mortuum si debite incineretur ac l. a. euaporetur, largitur sal fere insipidum, de cuius viribus seorsim adhuc nihil certi potero pronuntiare. Coniunctis ergo sic placitis ex philosophia elementari petitis, Democriti & chemicorum, deprehendimus dulcedinem originem debere sali centrali acido particulis sulphureis immerso, quæ, prout & in cæteris dulcibus id fit, in particulis viscidis ac aquosis sunt abscondita. Hæ vero partes ope caloris in globulos rediguntur, vnde tam gratum in nobis excitant sensum.

Demonstrandum etiam hoc loco foret, quomodo tam a se inuicem diuersæ partes in nostram plantam deferri, ac qua ratione in eadem, sibi tali ratione iungi potuerint, vt dulcedo exinde confurgeret. Simul refutandæ illorum sententiæ essent, qui affirmant per tractionem magneticam hocce negotium absolui; declarandum quoque esset istorum sententiam debili niti fundamento, qui pro hoc problemate soluendo ad pororum magnitudinem vel diametrum confugiunt; nec minus explicandum foret eorum argumenta debito pondere destituta esse, qui per particularum similium coherentium successionem productionem huius vel illius succi perfici autumant; ac tandem *σύνκρισις* per fermentationem absolui esset defendendum, ac debitis argumentis hæc sententia roboranda, nisi contraria sententiarum asserta refutationibus omni exceptione maioribus destructa, ac nostra sententia solidissimis discursibus explanata esset & suffulcita, ab Excellentissimo atque experientissimo D. *Iohanne Adolpho Wedelio*, patrono ac præceptore meo ad aras colendo, in exaſciatissima dissertatione de syncrifi & diacrifi humorum vitalium, & inde ortorum, quare his vltius occupa-

ri velle, nihil aliud esset quam iliada post Homerum scribere.

Collectis itaque & consideratis argumentis, quas tertiæ qualitates suppeditauerunt, legitimo modo exinde concludere licet, glycyrrhizam calidam esse ac humidam, & quidem prout omnia dulcia primo gradu talem, siue temperate, aut, vti Galenus loquitur, tepide calidam, cum aliqua tamen adstrictione. Aduersarium, dum hæc asserimus, nanciscimur *Casp. Hoffmannum* in *lib. de medicament. officin. lib. 2. cap. 104. p. 249.* vbi sequentia leguntur: *Hoc igitur tanquam rei certus præsuppono iam, nostram glycyrrhizam non minus quam veterum esse ὀμολοῦν, aut potius ὀικεῖν τῆς ἠμετέρας κρᾶσεως, ut Galenus loquitur 6. Simpl. h. e. ut Arabes explicant, esse temperatam. Hoc pulchre explicans Auerrhoes: Dulcem esse, ait, cum adstrictione. Nempe cum dulcedo significet caliditatem & humiditatem, glycyrrhizam non esse calidam & humidam, quia stypticitas sua (sic loquitur) detruncat aliquid ex suo calore & humore, plus tamen ex calore quam ex humore. Vbi addo, cum Galenus expresse dicat esse tepidæ caliditatis; & vero id ipsum tribuat etiam rosæ, chamæmelo, atriplici, semini lini, cisto: quid tandem sit ita illud? Resp. Modus loquendi, qui oppositum habet in adiecto, ostendit caliditatem hanc esse similem virgini vitiatæ, aut nummo adulterino. Ut enim virgo vitiatæ non est virgo, nummus adulterinus non est nummus: ita caliditas tepida non calida. Quid ergo est? Frigiditas. Speciosa quidem ea, quæ protulit vir modo laudatus, apparent argumenta, si perfunctorie considerantur; ast si accuratius in robur illorum inquirimus, statim apparet ista non sufficienter probare, id quod probandum erat. Nam dum asserit adstrictionem in glycyrrhiza caliditatem tantum imminuere, eo ipso tacite concedit aliqualem, id est temperatam in eadem remanere. In similibus de virgine ac nummo adductis refutandis negotiosus non ero, quia illa rem propositam modo illustrent, nihil vero roboris sententiæ cuidam conciliant. Præterea temperatam dari caliditatem res est, quæ fere probationem non exigit,*

git, culinari enim ac quotidie obuiò exemplo illa demonstrari potest; aquam tepidam nemo certe nisi sensibus minus recte vtens frigidam pronuntiabit, temperate vero calidam esse quilibet concedet. Satis ergo superque exinde patere credo robur sententiæ nostræ per argumenta Hoffmanni euerti non posse, sed potius certissimum esse glycyrrhizam calore gaudere humanæ naturæ conuenienti, vnde non tanto gradu prout alia dulcia calefacit, verum humectat ac temperatis remediis est accensenda.

Cognitis itaque primis radicis nostræ qualitatibus, facile erit ex iisdem vires eius deducere. Dum enim defendere suscipimus glycyrrhizam *laxare*, atque *lubricare*, quibus facile videbit, hanc operationem humiditati in ea latitanti esse adscribendam; huius enim particulæ poris se infinuantes eosdem dilatant, ac ideo vias patulas reddunt. Hoc imprimis præstant sabulum & calculos extra corpus deducendo, in quo vsu deprædicando occupatus fuit *Sim. Pauli in Q. B. class. 3. p. 324.* ac insignia in tali casu a glycyrrhiza expectanda esse promittit, quando ita scribit: *Præfiscine hoc nunc dixerim, thoracis asperitati, renum ac vesicæ calculo velut panaceam existere. Idem quoque de lithontripticis vobis dictum putabitis. Certe si cassiæ fistule tantillum pulueris glycyrrhizæ insperferitis, aut ex terebinthina studiose cocta & glycyrrhiza pilulas formaueritis, admirandos sepe effectus in calculi medela ab his medicamentis obseruabitis.*

Hoc vero nullo alio modo efficiet, quam fibrillas lubricando ac vias laxando, tutissimum ideo existit lithontripticum, quia calculum non ex habitaculo suo in vias angustiores detrudit, sed potius vteretres humectando vias patulas magis & exclusioni aptas reddit. Eodem modo intestina afficiendo aluum laxat, quare imprimis infantibus, & quibus fortiora nocent, exhiberi poterit, non tamen exclusa ætate adultiori, quia non tantum aluum soluit, sed etiam vim aliorum purgantium, imprimis scammoniatorum, maiorem infrin-

git, quod testante *Penicbero* in *collect. pharmac. class. 2. p. 36.* ita peragitur: infunditur ampla glycyrrhizæ quantitas aquæ simplici, stet per viginti quatuor horas, quibus præterlapsis, præuia leni coctione de nocto glycyrrhiza additur, ac proceditur vt antea, quod etiam tertia vice est repetendum. Huic decocto scammonium puluerisatum ac a fordibus liberatum iniicitur, & dein lentissimo igne (cauendo ne aduratur) coquitur, donec extractum in fundo residet, quod deinde debite est exsiccandum.

Vis *abstergendi*, quam auctores glycyrrhizæ tribuunt, deriuanda est ex particulis salinis eidem remixtis, his enim mediantibus si in subtilissimum puluerem redigatur, ac oculis inspergatur, pterygia, quæ ab aliis vnguis oculorum appellantur, absumunt. Eodem modo in vsum vocata vlceribus oculorum promptissimam affert medelam, nec non vlcera oris, cuius affectibus omnibus conuenit, masticata sanat. Hoc tamen incafu notandum est, succum qui per masticationem ex glycyrrhiza elicitor, non statim esse deglutiendum, sed aliquantisper in ore retinendum, vt vires suas eo melius exercere possit. Vlcerata etiam renum ac genitalium consolidat, nec non scabiei ac erosionis vesicæ medicamentum conueniens existit, imprimis si cum passo assumatur.

Easdem ob particulas salinas sulphureis remixtas *resoluentibus* ac *demulcentibus* medicamentis plantam nostram accensere licebit. Dum enim pituitam abstergit ac crassitiem eius incidendo emendat, partesque iterum fluxiles reddit, stasim expedit: hinc est, quod icterum ac reliquos hepatis affectus per glycyrrhizam (quod imprimis de Americana *Muntingius* asserit) tolli posse auctores asserant. Quod si ea diuretica nominari merentur, quæ serum stagnans, viscidum ex vasis, tubulis &c. educunt: radix nostra ad hanc classem referri optime iure poterit: in ischuria enim fluxum urinae suppressum, stimulo suo salino-sulphureo vesicam de excretionem monendo, restituit.

Dulcia *nutritioni* corporis humani apta esse negatur quidem a *Laurentio Gryllo*, ast experientia contrarium docet, glycyrrhiza enim non solum medicis, sed & alimentariis viribus prædita est. Hinc si vllum aliud vegetabile vices cibi & potus exercere potest, hoc sane, præ omnibus aliis eminet. Dulcia etenim nutriunt ob sulphur $\gamma\lambda\upsilon\kappa\epsilon\rho\nu$ temperatum, glycyrrhiza idem possidet, grata palato, masticabilis, statim sua, misceri potest cum aliis & sola quoque assumi, quantitate & copia sufficiens, qualitate nulla noxia. Saturat & famem sedare valet, in panes cogi non inepta, vnde mirum est *Ioachimum Struppium* in anchora famis, sitis, valetudinisque mortalium, in recensione vicariorum cibi & potus tempore annonæ, omisisse, nec verbulo hanc ipsam attingisse, cum tamen iamdudum notum fuerit illam hisce viribus superbire.

Nam *Theophrasto* annotante, suo tempore Scythas undecim ac plures dies radicis nostræ vsu sitim tolerare potuisse, constat, id quod ille sibi facile persuadere sinet, qui considerabit, nullam radicem, teste *Hollerio de morb. internis p. 399.* humectandi facultate glycyrrhizam superare. Hæc cum ita se habeant, dignis laudibus deprædicari non poterit illorum inuentum, qui hydropicis potus loco, quem nimia copia proprio licet cum damno ingurgitare solent, glycyrrhizæ radicem offerunt masticandam. Hinc etiam, *Hesychio* $\chi\lambda\upsilon\kappa\acute{\upsilon}$, audit $\beta\omicron\lambda\acute{\alpha}\nu\eta\ \tau\iota\varsigma\ \epsilon\delta\acute{\omega}\delta\iota\mu\omicron\varsigma$, herba quedam edulis. Ex hac nutriente virtute etiam analeptica & confortans erunt deriuanda, omne enim quod nutrit etiam roborat, ac suo modo aphrodisiacis est annumerandum. Flueret quidem ex dictis & glycyrrhizam, præsertim quia omnia dulcia $\delta\epsilon\gamma\alpha\sigma\mu\omicron\nu$ sanguini conciliant, inter aphrodisiaca esse referendam; cum vero nullus practicoꝝ hanc vim illi inesse affirmauerit, nec ego, utpote experientia propria destitutus, hoc asseram. Illud tamen silentii populo inuolendum esse (quippe cuius nemò recentioꝝ mentionem fe-

cit) nefas duxi, quod *Plinius l. c. lib. 28.* de magis refert, illos nempe oculum hyænæ cum glycyrrhiza & anetho contra sterilitatem exhibuisse, ac intra triduum conceptionem promississe.

Accedimus ad usum plantæ nostræ in *pectoris affectibus*, in quibus omnem implet paginam, nullus enim fere occurrit mediæ ventris morbus, cui glycyrrhiza non resistat. Nam ut a raucedine initium faciamus, quam suo modo ad thoracis morbos referri posse credimus, nihil salubrius in hoc affectu existit ipsa glycyrrhiza, quia omnibus causis hoc malum, producentibus satisfacit, easque tollit. Quod si enim raucedo dependeat ab inflammatione laryngis & musculorum vicinorum, optime se gerit radix nostra, quia hanc, quatenus sanguinem crassiorem causam inflammationis resoluit, eique debitum motum iterum conciliat, tollere valet. Quando a sero acriori stagnante origo huius morbi est deducenda; partes acriores demulcendo atque disiiciendo hunc affectum ex corpore eliminat. Exsiccatio autem a longius protracto sermone vel aliis rebus orta, si causa huius affectus est accusanda, quatenus humectat, medelam affert. Nec minus feliciter ad reliquos thoracis morbos sanandos facit: prodest enim in tussi, difficili respiratione, peripneumonia, pleuritide, sanguinis ac puris sputatione, empyemate atque phthisi incipiente, in his enim affectibus acrimoniam humorum mitigat, crudiores concoquit, sputi exitum promouet, ulcera expurgat & consolidat.

Præter has virtutes glycyrrhizæ cum reliquis dulcibus communes, peculiaribus quibusdam adhuc superbit. Nam, *Ruellio* teste, si manducetur aut tusa vulneribus imponatur, sanguinem sistit: externe sub pulueris forma adhibita condylomata curat & inflammationes, in specie erysipelata discutit cum aliis pulueribus, ipsaque cerussa, myrrha & aliis, ac intertriginem sanat. Adhibetur porro ad temperanda diaphoretica & diuretica, quæ ob sui acridinæ suspecta habentur: quando linctus ægris præscribuntur, medicus phar-

macopteo ordinarie iniungit duos bacillos glycyrrhizæ addendos esse, quo iis mediantibus linctus commodius, ori inferi diutius in eodem conseruari, ac bacilli propria virtute simul ad morbum expellendum concurrere possint. Egregium quoque est inuentum *Christ. Johann. Langii*, qui in operibus suis, ad dentitionem promouendam, suadet infantibus crysalli loco, quæ illis ordinarie appenditur, radicem glycyrrhizæ esse offerendam, quod non nisi feliciter cedere poterit, nam infantes ordinarie dulcibus inhiant, quare nullum est dubium illos in radice nostra masticauda vires suas frequenter esse exercituros. vnde cum radix nostra simul emolliat, non aliter fieri potest, quin dentitio insigniter promoueatur. Scythice n, vt ipse *Plinius* quoque vocat *l. 25. c. 8.* prædulcem alias vtilissimamque ad ea, quæ spasmoda vocant; vbi & magnam commendationem repetit, quod in ore eam habentes famem sitimque non sentiant.

Quid ergo vetat glycyrrhizam medicamentis polychrestis annumerare? cum tantis viribus ad tam insignem cohortem morborum profligandam apta existat, eo vero maiori iure hoc committere licebit, quia potissima vitia, quorum dulcia accusantur, in ea non occurrunt. Concedere equidem necessum habemus, illam, prout alia simili sapore prædita, facile fermentescere, acidi foetam esse, ac ad scorbutum producendum videri concurrere, licet non in tanto gradu vt saccharum, mel aut alia, reliquæ autem dulcibus tributæ noxæ in eadem non deprehenduntur, imo ne hæ quidem quippe quarum nullum vestigium in ea quis deteget.

Dulcia enim facile *bilescere*, ideoque ob particulas viscidas, oleosas, sulphureas obstructionum parentes euadere, fere inter axiomata medica est relatam, sed licitum nobis erit de nostra planta contrarium asserere. Nam vt iam supra indicatum est, non tam obstructiones parit, quam potius easdem in hepate ac inde ortum icterum sanat, quia particulae eius oleosæ per aquosas temperantur, & ita non facile ad stagnationem possunt disponi.

*Vt*ero incongrua sunt dulcia, licet enim fermentatione mediante ad mensium fluxum promouendum faciant, ab hysteriis tamen tolerari non possunt, ast illæ glycyrrhizam sine omni damno assumunt. Quare *Tragus* radicem nostram plus saccharo æstimat, & hoc quam illa carere maluit, quia præterea confectiones cum saccharo paratæ sitim non compefcunt, sed augent, vnde huius defectus veterum methodo melle, huius vero nulla alia re possit refarciri.

Ventriculum a dulcibus lædi, restantur effectus, qui se exerunt, quando debili existente ventriculo ægris dulcia exhibentur. Elogio autem *Dioscoridis* stomachicis radix nostra est accensenda. Contradicit quidem *Anazarbeo*, aut potius codicem corruptum esse, sentit *Stapelius*, ac loco *σομαχικόν, σωματικόν* esse inferendum existimat. Vt sententiæ suæ vir modo laudatus maius robur conciliet, adducit glycyrrhizam pluribus oris affectibus mederi, dulcia autem ventriculo plus damni quam emolumenti afferre. Dum autem subiungit amara ventriculo potius grata esse, nobis gladium subministrat, quo nodus hicce Gordius facillime soluitur, quis enim nescit, glyhyrrhizæ decoctum amaritiam loco dulcedinis largiri, eamque licet latenter in illa absconditam esse. Confitentem hac in re ipsum habemus *Stapeli-um l. c. p. 1013.* vbi superius dictorum plane oblitus sequentia in medium profert: *quin etiam omnino abradit debet exterior cortex glycyrrhizæ, amaritudinis enim quid habet pectori ingratum.* Quod si ergo amara ventriculo ex confessione ipsius *Stapeli-um* loco citato sunt amica: etiam glycyrrhiza, cuius non solum cortex sed tota, vt infra docebimus, amaritiam decocto conciliat, in morbis eius non erit inutilis, id quod *Taberna-montani* autoritate in opere suo botanico p. 917. confirmatur, quippe qui nostram in suda & stomacho æstuante commendat.

Dulcia facile *verminescere* aut accuratius loquendo optimum

ptimum vermibus subministrare pabulum, nota est in medicorum scholis paroemia. Ast hoc quoque in puncto nihil culpæ plantæ nostræ tribui posse ex *Calio Aureliano de tard. passion. lib. 4. p. 49.* constat, verbis enim sequentibus illa, quæ glycyrrhizam excusant, includit: *Ac si lati fuerint lumbrici, erit adhibendus vomitus ex oleo, non ex radicibus & alia clystere vtendum, admixta nitri parte vel salis. Danda etiam aqua salsa potui, aut glycyrrhizæ radicis decoctio, aut similiter incocta glycyrrhiza. Alii vero tres drachmas glycyrrhizæ cum nitro probauerunt.*

Possemus vltimo loco quædam subiungere de radicis nostræ vtilitate in bestiarum afflictionibus, ac inprimis enarrandum foret illam equis anhelantibus valde esse conuenientem. Quia vero hæc materia non ad medicos sed potius ad mulomedicatos spectat, sicco, vt aiunt, pede hæc præterimus; illos autem quorum interest hæc talia scire ad *Pometum* remittimus, qui fusius hac de re l. c. p. 90. egit, ac equorum diætam simul subiunxit.

CAPVT III.

DE

PRÆPARATIS EX GLYCYRRHIZA.

CUm medici officium sit, non solum cito & tuto, sed etiam iucunde curare; a primis fere incunabulis artis nostræ, medici omne studium omnemque operam in eo collocarunt, vt medicamentis, quæ cruda semper porrigi non poterant, per congruam præparationem aliam formam induerent, atque ita palato gratiora & ad assumptionem aptiora redderent. Hunc ob finem primitus ex cogitauerunt adhuc hodiernum communissimam operationem, quæ **PVLVERISATIO** audit, qua mediante simplex quoddam in minimas partes redigitur, ac ideo aptum euadit, quod cum aliis misceri potest, quo modo si id exhibere velis, opus est id fiat pondere defi-

D

ni-

nito vel indefinito magis, v. g. ad ℥℥. ʒj. vel cuspide cultelli. Vti vero mastican per se quoque potest, ita simplex pulvis & solus rarius datur, frequentius cum aliis, vt panchymagogo suo miscendum, vel loco eius succus quoque, quem ad propinandum etiam turpetum minerale commendat *Crolius*. Tacemus, ad conspergendas pilulas vel alia quandoque adhiberi. Ast in PULVERIBVS compositis est frequentissimus, inter quos excellit *pectoralis balsamicus*, siue cum floribus sulphuris preparatus, seu potius cum semine lycopodii. Vid. *Amœnit. Materiæ Medicæ* p. 142.

Succedit in huius locum alia *εὐχένης*, qua mediante coctione vires ex simplicibus elicere, illasque in aquam deriuare conamur, quale productum DECOCTVM appellatur, ne de AQVIS ASTHMATICIS ipsis dicamus. Iisdem illud cum radice ipsa viribus est ornatum, quare in supra allegatis morbis quam sæpissime vsurpatur, pro varia vero intentione vel sola decoquitur, vel aliis mediantibus vis illius acuitur, proinde adhibetur ad alterandum potum ipsum, maiori vel minori apparatu, speciatim vero & pro omnibus aliis ad decocta pectoralia. Tale insignius esse potest sequens: ℞. rad. glycyrrh. trifol. fibr. ras. sandal. rubr. a. ʒj. fl. pap. rh. ʒij. croc. ʒ℥. anis. ʒj. conc. cont. gr. m. D. in Ch. pro decocto pugillari, vel alio. Aliud quod *Thonero* in febribus familiare fuit, describitur a *Cbesneau* in *observat. p. 595.* est vero sequens: ℞. coriandi. ppt. ʒij. liquirit. ras. ʒiij. anis. ʒ℥. cinnam. ʒij. decoque quibusdam ebullitionibus in aquæ mensuris duabus & vna dimidia.

Tabernemontanus illam quæ sequitur formulam in calculo tanquam sine pari dilaudat: ℞. rad. liquirit. malv. alth. ā. ʒi℥ lithosperm. gran. mespil. ā. ʒ℥ C.C. affunde aq. saxifrag. ℥ij. coque ad dimidiam partem, dein colentur, assumatur bis in hebdomade haustus. Glycyrrhizam cum floribus tilix in vino albo decoctam, si cum eadem os eluatur, dolores dentium egregie compescere asserit *Ioak. Camerarius* in *bart. med. &*

philos.

philos. p. 68. Plures imo innumeras tales compositiones ex variis pharmacopœis, practicis aliisque auctoribus huc referri possent, si a necessitate ad hoc perficiendum impelleremur, Cum vero plane inutilis hicce labor foret, ad ipsos fontes **B. L.** remittimus.

Maiori forsan cum utilitate illud indicabitur, quod *Sim. Pauli* suadet, glycyrrhizam nempe potionibus contra morbum Gallicum, aut uti loquitur, luem quæ Epicuri de grege porcis familiaris, directis esse addendam, eum ob finem ut intemperies ligni guaiaci & aliorum diaphoreticorum per temperiem glycyrrhizæ corrigi & emendari possit. Obseruandum vero radicem nostram non simul cum ligno modo nominato coctioni esse subiiciendam, hoc enim diuturniorem moram supra ignem requirit, cui perferendæ glycyrrhiza non satis est idonea, quod si enim diutius in aqua feruente relinquitur, particulæ quædam avolarent & decocto amarities maior conciliatur.

Attribuebant hunc amarorem varii autores corticis, quos inter eminent *Stapelius, Dodonæus* & quamplures alii, quare eundem abradendum vno ore præcipiunt, ac ex tali *γλυκύρριζα ἐξεντερισμένη*, prout a Græcis appellabatur, nullam amaritiam in decoctum promanare, tanquam rem extra omne dubium positam venditant. Sed experientia contrarium manifestat, licet enim excorticatam radicem vel rasam pro hocce negotio absoluendo eligamus, dulce tamen decoctum minime impetramus. Alii postea cum viderent ex hocce fundamento talem effectum deduci non posse, vetustati radicum amarorem adscribendum esse sentiebant, at nec istud veritati consonum esse nos docet *CL. Hoffmannus*, ille enim, uti l. c. p. 250. fatetur, semper glycyrrhiza recenti est usus, nunquam vero alium, quam amarum saporem, in decocto deprehendere potuit. Sentiendum ergo potius cum modo allegato viro erit, amarorem esse internum, id quod etiam rationi maxime est conueniens. Nam, uti iam supra,

explicauimus, glycyrrhiza primario constat ex oleo siue sulphure, & spiritu acidum sal in se continente. Quando itaque partes sulphureæ mediante calore eleuantur, & ex radice nostra exturbantur, successu temporis continuato & aucto ignis gradu illæ plane auolant, vnde acidum illud sal a compedibus sulphuris solutum in apricum se prodit, saporque amaricans confurgit.

Hicce vero sapor si palato ægri minus arrideat, facile scena mutari, ac dulce medicamentum itidem ex glycyrrhiza paratum istius loco in theatrum produci poterit, SIRVVS nempe, qui quomodo præparetur, tradit *pharmacopœa Augustana*, vbi & vires sunt descriptæ, ad affectus thoracis polychrestæ ac moderatissimæ, & *Londinensis*, reformauit etiam suo loco *Zwelfferus*. Plurium siruporum, qui si non pro basi glycyrrhizam agnoscunt, saltim non minimam partem virium illi debent, compositiones occurrunt apud *Jungkenium* in corpore *pharmac. chim. med. part. 2. sect. 3. cap. 28. pag. 508. sqq.* & alios.

ESSENTIAM ex radice dulci elicuit B. *Ludouici*, medicus olim Gothanus celeberrimus, prout ex notis illius manuscriptis in pharmacopœam Schröderi didici, vbi sequentem procedendi methodum annotauit. ℞. radice glycyrrhizæ lbj. aquæ simplicis libras octo, his coctis, & in fine coctionis additis vncijs duabus sacchari, liquorem clarificauit ac in \mathcal{V} exhalauit, vnde obtinuit mellaginis obscure viridis vncias nouem. Quia autem, quemadmodum autor huius medicamenti obseruauit, hæc essentia in vitro facile situm contrahit, in testaceo autem vase induratur, ad hoc præcauendum, si quis diutius essentiam conseruare suscipiet, suadet pondus sacchari esse augendum, & loco vnciarum duarum libram dimidiam addendam fore, vnde impetrabuntur mellaginis vnciæ octodecim, vel nouendecim. Non vero hac operatione contentus fuit iam citatus vir, vltterius enim est progressus, ac ex succo glycyrrhizæ etiam essentiam parauit,

uit, quæ priorem amœnitate saporis vincit, ac palato longe est acceptior, cuius componendi modum ex citato loco adducere placet. Ita autem procedendum erit: recipimus succi liquiritiæ libram vnam, aquæ simplicis libras octo, his ambobus ollæ inclusis, ollam igni admoue, intusque contentam materiam sæpius agita, quo factò, spatio duarum vel trium horarum trochisci dissoluentur, separa liquorem mediante colatura a recrementis, in fundo hærentibus, vnde essentia æque clara exhibit, ac si toti dissolutioni, quinque vel sex albumina ovi essent indita, liquorem ita depuratum adiecta prius libra dimidia sacchari exhala in \mathbb{V} , quo peractò manebunt in olla mellaginis nigræ elegantissimæ libra vna & vnicia sex præter propter, insignium virtutum. Magis compositam qui desiderat essentiam, euoluat *Iungkenium* l. c. p. 676. vbi basin glycyrrhiza constituit, quam in tussi sicca & asthma commendat.

Cum vero hæc essentiæ officinales non sint, illis misfis ea potius considerabimus ex glycyrrhiza parata, quæ sub solida forma oculis nostris se sistunt. Ex his, vt de notis primo agamus, lustrandus venit succus. Hunc si copiose obtinere cupimus, operatio verno tempore est instituenda, antequam cum stipite folia emergunt, quia radices tunc succo copiosiore quam in æstate scatent, quo tempore iam altiora petiit, quod vt auertant, sequentem in modum illum ex fibris radicis extricare solent. Recipiunt sufficientem huius quantitatem, seligendo recentissimam & optimam, quam mundata ac leuiter contusa, toto triduo in aqua fontana, ea copia affusa, vt tres circiter digitos supra emineat, maceratur, post hæc mediante calore ignis curant, vt parum feruefiat, quo factò omne illud, quod in olla hæret, exprimendo colatur, ac ita ab impuritatibus liberatus succus, mitiori igne vel calore solis ad debitam succi formam secundum artem condensatur. Paratur hic in omnibus illis regionibus, quæ radicem nostram alunt, non autem vbique eadem

bonitate ac candore conficitur. De Anglis enim testatur *Dale*, illos decocto radicum sarmentosarum pulpam prunorum addere, ac ea succum adulterare, quare & hoc loco necesse erit attendere, quinam eligendus, qui rejiciendus sit, ne fucatum aliquando loco sinceri exhibendo, contingat, ut effectum debitum frustra expectemus. Quod si ergo hic fucus præscribendus venit, recipiatur talis, qui extus niger, intus cum nigredine splendens est, mollis, recens, purus, tenax, dulcissimo præditus sapore, & qui linguæ subditus facile liquefcit; ille vero contra ea ægris minime est offerendus, quem sapor comitatur talis, ex quo concludere possumus, succum empyreuma contraxisse, & qui fractus rubicundus ac calculosus apparebit. Iisdem inferuit vsibus ac radix, a Dioscoride enim commendatur, ad arteriæ scabritiem, stomachum æstuantem, thoracis ac iecinoris vitia, nec non ad vesicæ scabiem, renumque vitia, similiter sitim sedat, aliaque supra enarrata præstat. Præterea ad vulnera consolidanda illum aptum esse, si sauciatis locis circumlinatur, præter *Ruellium* multi alii asserunt.

Veteres medici, qui magis simplicibus medicamentis contenti erant, hocce succo nullis aliis remixtis utebantur, nostra vero ætas, quæ potius compositis gaudet, vario modo eum præparare solet, hinc in *pharmacop. Lond. p. 90.* sequentem legimus compositionem: ℞. aq. ex tenuioribus foliis querc. scabios. ā ℥ iv. glycyrrh. ras. & dissect. ac contus. ℥ ij. coque ad mollitiem, quo factò prelo succum exprime, ac adde succ. hyssopi ℥ iij. totum liquorem in vase terreo expose calori solis, ut exsiccetur. In Gallia imprimis Parisiis, Remi & Blesæ succum glycyrrhizæ flauum & album parari tradit *Pometus*; hunc confari asserit ex glycyrrhiza sicca, saccharo, amylo & radice ireos puluerisatis, illius vero compositionem non subiungit, quare illa missa aliam ex *Penichero l. c. p. 110. seq.* adducere placet. Consistit vero in sequentibus: ℞. gum. arabici crassiuscule puluerisati ℥ vj. cassonda

dā lb iij. glyc. ficc. & contus. lb ij. ac ita procede. Glycyrrhiza
 ficca contusa infundatur frigide per viginti quatuor horas in
 triginta libris aquæ fontanæ, colaturam diuide in tres partes,
 in quarum duabus dissolues igne lento gummi, traiciesque
 propter fordes per cribrum setaceum. Postea accipies & po-
 nes mediam partem illius quæ est gummata supra ignem in
 lebete, seu cacabo æneo & affundes identidem libram vnā
 decoctionis gummatae & totidē decoctionis superstitis de gly-
 cyrrhiza & sic progredere, adeo vt inuicem commisceantur &
 coquantur, addendo sub finem cassonadam in parte altera de-
 coctionis gummatae solutam & traiectam: iterum appones
 ad ignem carbonum, vt facile & sensim coquantur, sæpius
 agitando, ne adurantur, vel in grumos abeant, quod ne con-
 tingat, ab igne remoueantur per aliquod temporis spatium;
 postea iterum ad ignem repone ad debitam coctionem, quam
 explorabis si massa prius frigefacta tabulis & manibus, oleo
 amygdalino inunctis, instar emplastri non adhæreat: quo
 facto in catinum eam calide iniice, & repone vsque ad diem
 sequentem, postea pelliculam supernatantem, quæ spuma
 est, auferes, & huc & illuc partem aliquam massæ volues &
 expandes facillime ad modum bacillorum, modo tabula &
 manus, vt dictum est, oleo amygdalorum sint illinitæ, aeri
 calido & sicco denique expones, contrectabis & conuolues
 quotidie vsque ad perfectam siccitatem. Isti autem bacilli
 debent esse plani, longi, extensi, pellucidi & nigricantes.
 Massa hoc modo parata cum successu porrigitur in tussi sic-
 ca, a materia acri & calida profecta, guttur ac fauces leni-
 unt difficilesque excreationes promouent.

Quia vero enarrata præparata minus recte, iudice *Po-
 meto*, succi glycyrrhizæ nomen merentur, cum hoc plus de
 gummi, illud magis de saccharo participet, reuertendum po-
 tius erit ad genuinum, ex quo in Belgii monasteriis quibus-
 dam, vt *Baubinus* asserit, adiectis aliquot aromatibus parui
 panes efformantur, qui contra tussim frigidam atque inuete-

ratam

ratam aliosque similes pulmonum ac thoracis affectus dispensantur.

TINCTURAM PECTORALEM potentissimi Daniæ Regis, quam ex beneuola *D. Præsidis* concessione huc inferere licet, non minimam virium suarum partem succo glycyrrhizæ debere, quilibet eam considerans fatebitur: ℞. sem. anis. fœnic. ā ℥vi. sem. angel. sem. leuist. ā ℥iβ benzoës, cinnamom. zedoar. ā ℥β croc. orient. ℥i rad. enul. glycyrrh. ā ℥ii ☉ ☿ ri, ☉ *ci ā ℥viii Vni rectific. ℔iij. aq. fœnic. ℔ iv. destillentur per retortam vitream adde succ. glyc. Hispan. ℥iv. F. l. a. R. a. Omnium vero optime hic succus in pilulas redigi est aptus, cuius exemplum apud Hermannum occurrit sequens: ℞. aur. foliat. volum. v. vel vj. succ. glycyrrh. in aq. fœnic. solut. q. s. F. l. a. pilulæ, quas commendat in nimio saliuæ fluxu a mercurialibus excitato, illis vero si aluus adstricta simul adsit, iungit resin. gialap. gr. v. ☉ ☿ ri gr. ij, de his testatur laudatus autor, illas globulis ☿rii impægnatas per alvum e corpore secedere.

Quod si lege artis procedimus, ope spiritus vini etiam EXTRACTVM ex radice nostra impetramus, hoc quia purius est succo, in minore dosi maiora eo præstat in pulmonum ac renum affectibus.

Ad TROCHISCOS becchicos albos & gryseos ritè atque decenter componendos requirere quoque glycyrrhizæ succum solent, basin vero trochiscorum becchicorum nigrorum constituit, licet præparatio eorundem varia in variorum autorum scriptis occurrat. Alii enim sunt Augustanorum, alii Norimbergensium, alii quos *Iungkenius* describit, trochisci. Cum vero omnes has differentes species recensere nimis tædiosum foret, vnicam ex illis vltimam nempe huc excerpte liceat, quia ex illa quomodo cæteræ comparatæ sint facile possit iudicari. Parantur vero sequenti modo: ℞. succ. glycyrrh. inspissat. ℥viiij sacchari ℔ij ☿. liquirit. ℥i gum. arab. ℥iii. rosar. rubr. ℥v. aq. ros. q. s. M. F. trochisci, qui proderunt, in tussi sicca a materia acri & calida, guttur ac fauces

ces leniunt, difficiles excreationes promouent. Quibus utile videtur & reliquas formulas trochiscorum considerare, illi adeant *Iunckenium* l. c. p. 355. vbi modo nominatas & plures alias species trochiscorum offendet, quorū potissimum ingrediens glycyrrhizæ succus constituit. Ex horum numero etiam sunt *trochisci de glycyrrhiza Mynsichti*, qui tussim calidam & siccam compescunt, vocem per raucedinem deprauatam refarciunt, thoracem expurgant, sputum faciunt, quare pueris asthmate & constrictione pectoris laborantibus non sine successu exhibentur. Dosis illorum singulis vicibus absoluitur assumptione duorum vel trium, quæ tamen crebrioribus interuallis repetenda erit, prout morbi vehementia & ægri vires differunt. His vero si non palmam præripiunt, æquiparandi tamen erunt *trochisci pectorales Helmstadiensium*, quibus medici felici cum successu vtuntur, ex sequentibus confandi: ℞. M[℞] de cynogloss. ʒij. ☉ Fri, fac. rad. aron. ā ʒβ croc. orient. ferment. narcotici ā. gr. XXIV. nuc. moschat. mastich. oliban. cardamom. ā. ʒij. succi liquirit. ʒvj. dissoluantur in f. q. aq. farfar. & f. l. a. trochisci.

Insigni vtilitate in pectoris affectibus, præcipue tussi ferina ac asperitate faucium præditum est istud medicamentum, quod vulgo LIQVIRITIA TORNATA, siue COCTA, Germanis gebackten Süßholz audit, si eiusdem particula quædam tamdiu sub lingua detinetur, donec lique scat. Hoc secundum vulgarem methodum ita concinnatur. ℞. Fr liquirit. mundat. rad. ireos Flor. ā ʒvi amyl. ʒii. sacchari optimi albi lbi. cum mucilage tragac. F. f. a. bacilli. Hi quando diuitibus pretiosiores ac grati odoris sunt præscribendi, adornari iuxta illam formulam poterunt, quam *Iunckenius* l. c. p. 359. describit, cuius præparationem ita instituimus: ℞. spec. diair. simpl. ʒiij. Fr. rad. liquir. ʒix. croc. or. gr. vj. sacchari cant. alb. ʒxv. ess. ambr. gtt. xvij. cum mucilage tragac. albiss. in aq. rosar. solut. f. q. F. l. a. arundines tornatz.

Cum vero hæc ex glycyrrhiza præparata, quoad potissimam partem, ob insignes virtutes a medicis sapissime sint in usum vocata, ac proinde quoad potissimam partem, in notitiam plerorumque hominum peruenerint, illis semper inhærendum non erit, sed ista, sub alia licet forma ægris propinanda erunt, ut eo ipso ostendamus nos supra vulgus sapere. Hoc optime agnouit supra iam laudatus *Ludouici*, quare ex glycyrrhiza MORSVLOS parandos esse in allegatis notis manuscriptis docuit, quorum compositionem sequentem in defluxionibus tenuibus perutilem ibi proposuit. ℞. tragac. alb. ℥ij. fiat cum aqua rosar. mucilago, cum qua impasta sacch. ℔j. ess. liquirit. ℥iij. pulv. rad. ireos Flor. q. v. Fiant tabellæ more Angeli Salæ.

Haud vulgaria quoque VNGVENTVM de glycyrrhiza præstat: nam si *Iunckenio* fides est habenda, prodest contra inflammationes, erysipelas, sacros ignes, ad pustulas calidas sanandas facit, vlcera dolorifica consolidat, ac in genere omnibus morbis, quæ refrigeratione indigent, succurrit. Huius vnguenti triplicem iterum suppeditat descriptionem idem autor, ex quibus huic loco inseremus, ex *Zwelfferi* pharmacopœa Augustana reformata petitam, quæ talis est: ℞. butyr. maial. recent. ℔i℔. huic impastentur rad. liquirit. concis. recent. ℥iij. herb. solan. recent. ℥ij. Facta aliquot diebus maceratione coquantur leniter in sartagine ad humiditatis fere exhalationem; colentur post & exprimantur species immerse, expresso vero denuo immerge rad. liquirit. recent. concis. ℥iij. herb. solan. recent. ℥ij; ac, uti antea, præmissa maceratione, leni coctione in sartagine ad humiditatis exhalationem, colentur & exprimantur species: idque noua specierum infusione, maceratione, coctione leni & expressione tertia vice est repetendum. Tandem huic butyro sic præparato adde sub continua agitatione ceruss. alb. ℥iv. prius aceti rosac. & sambuc. ana n. m. parati ℥vj. coctis leniter in patella terrea & ad pristinam siccitatem redactis admisce porro

porro ꝑr. pomphol. ꝑj. oliban. subtilissime triti ꝑvj. camphor. ꝑij. album. ouor. conquassat. ꝑß. Fiat. s. a. vnguentum.

In insignem certe dissertatio nostra excresceret molem, si ex omnibus pharmacopæis aliisque autoribus formulas illas corradere vellemus, in quibus glycyrrhiza conspicitur. Nullum enim fere occurrit electuarium, linctus, sirupus, decoctum &c. pectoralia, quæ radix nostra vel succus eius non ingrederetur. Sed quid iuaret hæc singula ex charta in papyrum transferre, cum numerus illorum amplissimus sit, ac præterea in haud paucis virtutes, quæ talibus præparatis adscribuntur, non solum glycyrrhizæ, sed etiam cæteris ingredientibus simul sint adscribendæ. Quare, ne inutilibus tempus teratur, ultimo loco VINVM MEDICATVM considerabimus, quod cum glycyrrhiza paratur, non vero id inter noua inuenta est referendum, quia iam *Columella de re rustica lib. 12. cap. 25. p. 644.* eius præparationem docet sequentibus inclusam verbis: *Vinum absinthiten, & hyssopiten, & abroniten & thymiten, & matariten, & glycyrrhiziten sic condire oportet. Pontici absinthii pondo libram cum musti sextariis quatuor decoque vsque ad quartas: reliquum quod erit, id frigidum adde in musti amineï urnam: idem ex reliquis rebus, quæ supra scripta sunt, facito.* Ad huius imitationem quidam ex recentioribus, quos inter est *Hermannus*, potiones ex glycyrrhiza parauerunt sequentem in modum adornatas: R. rad. glycyrrh. ꝑiv. cinnam. ꝑij. coque ex aqua hord. adde ferment pistor. petiis exceptum, repone donec fermentet. Fiat potus ad sitim tollendam, cui addi possunt passulæ minores.

Nuperrime etiam ex Anglia in Germaniam translatum est medicamentum quoddam *massa Anglicana* appellatum, cuius vires in omnibus pectoris morbis magnis laudibus extolluntur, quare eius ingredientia ac præparandi modum, a summo quodam studiorum meorum moderatore ac olim præceptore gratiosissimo, ex singulari beneuolentia mecum

cum communicata, coronidis loco inferam, quia pro basi glycyrrhizam agnoscit ac paucis tantum sequentibus constat:
 ℞. succ. liquirit ʒj. ☉ ꝑri albiſſ. ʒij. ferment. narcot. gr. xv. misceatur.

Lustrata itaque, pro virium ingeniique modulo, sunt omnia ea, quæ sub considerationem cadere poterant ac debebant. Occupati enim fuimus in eruenda origine nominis, adduximus synonyma, lustrauimus patriam, proposuimus definitionem, perspeximus virtutes, enarrauimus præparata; non tamen inficias ire possum, plura his addi variaque fusius ac melius elaborari potuisse. Optandum hanc ob rem foret illum tractatum, quem de hac planta conscribere *Camerarius* susceperat, elaboratum ac cum orbe erudito communicatum esse, huius enim viri solidissima eruditio nil nisi perfectissimi quid nobis poterat polliceri.

S. D. G.

Optimus ille modus, qui miscuit utile dulci,
 Dulci radici lenis amaror inest.
 Vt dantur dulces fructus radicis amaræ:
 Sic Studiis eadem fata venire solent.
 Temperiem sanis iustam præstabis & ægris,
 Vnde Tibi surgent præmia digna breui!

Faustæ acclamationis ergo Politissimo
 & doctissimo Dn. Respondenti
 αὐλοσχεδίαςῖ fundebam

PRÆSES.

